

інтеграційних процесах подібні кроки здійснюють більшість великих суб'єктів туристичного бізнесу.

Операції з придбання іноземного капіталу як цілком, так і частки участі в капіталі закордонної компанії пов'язані з такими проблемами:

1. Існування в багатьох країнах дуже високих (заборонних) цін на придбання організації.

2. Збільшення витрат на проведення операції через докладне вивчення фінансового становища туристичної організації, яка здійснює купівлю, що припускає обов'язкове звернення до спеціалізованих організацій і фірм з перевірки рахунків, до консультацій банків тощо.

3. Модернізація або організаційна перебудова організації сфери туристичних послуг, яка купується.

У розвинених країнах контроль над компаніями найчастіше встановлюється шляхом придбання їхніх акцій, що обертаються на біржі або в позабіржовому обороті. Це можуть бути як дружні придбання, так і агресивні захоплення. Для операцій купівлі акцій у кожній країні розроблені і діють особливі правила і процедури.

Фахівці вважають, що створення глобального об'єднання та управління ним – складний процес, який вимагає чимало часу і ресурсів. Тому багато компаній за кордоном звертаються до іншої форми організації міжнародного співробітництва – стратегічним альянсам.

Найбільші міжнародні туристичні компанії діють у Великобританії, США, Німеччині та Японії. Найбільшим ринком туристичних потоків є Німеччина, де діють компанії Touristik Union International (TUI) та Neckermann und Reisen (NUR), що виробляють більше половини всіх турпакетів – відповідно 33 % і 18 % в Європі [9].

Таким чином, процеси інтеграції призводять до того, що туристичній організації з метою підвищення ефективності своєї діяльності, поряд з використанням наявних факторів виробництва турпродуктів або послуг, повинні також приділяти увагу:

– забезпеченню міцних позицій туристичної організації в цінній конкуренції в глобальному значенні;

– активній інноваційній діяльності туристичних організацій, постійному вдосконаленню продукції;

– використанню сучасних інформаційних технологій для просування своєї продукції на міжнародний ринок;

– формуванню відомої торговельної марки організації, підтримці її іміджу, завоюванню визнання в споживачів не лише всередині країни, а й поза її межами.

У перспективі конкурентні переваги будуть забезпечені лише тим організаціям індустрії туризму, які матимуть можливість ефективно боротися за споживача з іноземними компаніями як на внутрішньому, так і на зовнішньому ринках.

1. Квартальнов В.А., Романов А.А. Международный туризм: политика развития. – М., 1998.
2. Квартальнов В.А. Туризм. – М., 2003.
3. Пирожник И.И. Международный туризм в мировом хозяйстве. – Минск, 1996.
4. Салпунова В.С. Туризм: Эволюция. Структура. Маркетинг. – М., 1997.
5. Семин В.С. Организация международного туризма. – М., 2000.
6. Царенко Е. В. Світовий міжнародний туризм і його розвиток в Україні // Пробл. збільшення ефективності інфраструктури – К., 1996.
7. Честникова В.А. Развитие международного туризма // БИКИ. – 2000. – № 11.
8. Школа І.М., Ореховська Т.М., Козьменко І.Д. Менеджмент туристичної індустрії: Навчальний посібник / За ред. І.М. Школи. – Чернівці, 2003.
9. Catherine Dreyfus-Signoles. L'espace touristique. – Paris, 2004.
10. Georges Gautheret. Ventes et productions touristiques. – Paris, 2003.

Надійшла до редколегії 09.11.05

В. Мицик, д-р юрид. наук

НАЦІОНАЛЬНЕ ЗАКОНОДАВСТВО ТА ДЕРЖАВНА ПОЛІТИКА ШВЕЙЦАРСЬКОЇ КОНФЕДЕРАЦІЇ ЩОДО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ МІЖНАРОДНО-ПРАВОВИХ ЄВРОПЕЙСЬКИХ СТАНДАРТІВ ЗАХИСТУ НАЦІОНАЛЬНИХ МЕНШИН

Розглянуто питання щодо державної політики та національного законодавства Швейцарії стосовно регулювання статусу національних меншин та захисту прав і свобод осіб, які належать до таких меншин. Проаналізовано висновки Консультативного комітету Рамкової конвенції про захист національних меншин та резолюцію Комітету Міністрів Ради Європи стосовно імплементації країною положень Рамкової конвенції.

The article is dedicated to the the Switzerland national minority policy and national legislation concerning regulation of the legal status of national minority and protection of the rights of the persons belonging to such minority. Have been examined the Advisory Committee's of the Framework Convention for the Protection of National Minorities opinion and Council of Europe Committee of Ministers Resolution on the implementation of the Framework Convention by Switzerland.

Швейцарія ратифікувала Рамкову конвенцію Ради Європи про захист національних меншин 21 жовтня 1998 р., яка набула чинності для країни 1 лютого 1999 р. Відповідно до вимог пар. 1 ст. 25 Рамкової конвенції (РК) 16 травня 2001 р. Генеральний секретар Ради Європи отримав першу державну доповідь з інформацією щодо імплементації принципів РК у національне законодавство та відповідну державну політику, де детально описані сучасна ситуація і способи захисту меншин у країні [1].

У Швейцарії захист національних меншин має свої специфічні риси. Основним елементом ідентичності швейцарців є не тільки національна мова або етнічність. Швейцарська Конфедерація забезпечує співіснування спільнот із різними мовами, культурами, релігіями.

Швейцарія визнає офіційними чотири національних мови: німецьку (нею користується приблизно 63,7 % населення), французьку (19,2 %), італійську (7,6 %) та романську (ретороманську) (0,6 %). Приблизно 8,9 % населення використовує як рідну інші мови.

Із 26 кантонів (округів) Швейцарії 17 є німецькомовними, чотири – франкомовними, один – італомовним (з незначною німецькомовною меншиною). Окрім цього, в країні налічується три двомовних кантони та один тримовний.

У країні існує справжнє розмаїття релігійних вірувань. Населення Швейцарії складається на 46,1 % із римських католиків, 40,0 % – протестантів, 2,2 % – мусульман, 1 % – православних християн, 0,3 % – іудеїв, 0,2 % – християн-католиків і 7,4 % – атеїстів (або тих, хто не визначається із своєю релігійною належністю). Представники інших релігій становлять разом приблизно 1,3 % населення.

У Швейцарії існують й інші групи меншин – так звані кочівники (travellers). Ними є різні представники ромського етносу (дженіш, синті), спільнота яких налічує від 25000 до 30000 осіб. Нині приблизно 4000–5000 із них ведуть кочовий або напівкочовий спосіб життя.

Федеральна Конституція не містить жодних спеціальних положень про захист національних меншин як таких. До того ж саме визначення поняття "національна меншина" в законодавстві Швейцарії відсутнє. Однак

гарантування деяких конституційних прав і свобод, таких як вільне вживання мови (ст. 18), свобода совісті і переконань (ст. 15), безпосередньо стосується захисту прав національних меншин.

Визначення поняття "національна меншина" було сформульоване Швейцарією в її декларації при ратифікації Рамкової конвенції. Враховуючи роль міжнародного права в національному правопорядку країни, ця дефініція є визначальною і для внутрішньодержавної практики виокремлення таких меншин. Декларація містить таке визначення: для цілей застосування РК у країні меншинами визнаються "чисельно менші від решти населення країни чи кантону групи осіб, члени яких є швейцарськими громадянами, котрі мають довготривалі, міцні й постійні зв'язки з Швейцарією та керуються спільним прагненням до збереження того, що є основою їхньої спільної самобутності, зокрема культури, традицій, релігії та мови" [2, с. 86].

У доповіді уряду підкреслюється, що індивіди вільні в своєму рішенні стосовно визнання своєї належності до певної національної меншини й отримання вигод від застосування до них чинного відповідного міжнародного і, зрозуміло, національного законодавства (що відповідає вимогам п. 1 ст. 3 РК). Однак це не передбачає, що особа вправі довільно відносити себе до якоїсь із національних меншин: таке бажання повинно ґрунтуватися на об'єктивних критеріях. У декларації зазначається, що тільки громадяни країни можуть розглядатися як представники меншин і користуватися спеціальними засобами захисту, призначеними для цього, тоді як інші жителі країни, що належать до таких меншин, захищаються положеннями ст. 27 МПГПП.

Необхідно зауважити, що деякі кантональні конституції теж використовують поняття меншин. Так, Конституція кантону Берн від 6 червня 1993 р. передбачає задоволення потреб мовних, культурних і релігійних меншин та визнає необхідність надання таким меншинам спеціальної правомочності (ст. 131, 212).

Доповідь Швейцарії свідчить про те, що захист прав національних меншин у країні здійснюється не за допомогою спеціального національного законодавства в цій царині, а на основі застосування загальних для всіх конституційних норм принципів рівності перед законом і заборони дискримінації, які застосовуються також у певних галузях національного права, та норм міжнародного права прямої дії, а саме віднесених до цієї сфери прав, які містяться в ратифікованих Швейцарією документах: Європейській конвенції з прав людини, Міжнародному пакту про громадянські і політичні права, Міжнародній конвенції про ліквідацію всіх форм расової дискримінації та деяких інших актах.

Слід зазначити, що Швейцарія належить до тих нечисленних європейських держав, які визнають безумовний примат міжнародного права над внутрішньодержавним. Стаття 5 федеральної Конституції Швейцарії вимагає від конфедерації і кантонів поважати міжнародне право (п. 4). Як наслідок, у тому випадку, коли невідповідність між національним і міжнародним правом не може бути усунута відповідно до принципів належного тлумачення міжнародного права або *lex specialis derogat generali*, сучасне прецедентне право віддає перевагу міжнародним договорам перед федеральними законами незалежно від того, прийняті вони до чи після набуття чинності договорів.

Із цього випливає, що Швейцарія застосовує моністичну доктрину співвідношення внутрішньодержавного і міжнародного права, відповідно до якої міжнародні договори, ратифіковані Федеральною Радою (колективний урядовий орган, кабінет, що складається із семи членів,

які обираються федеральним парламентом на чотири роки, з правом переобрання; кожен із них очолює певне міністерство), стають частиною національного правопорядку Швейцарії. Такі договори стають складовою національного законодавства з моменту набуття ними чинності в країні і не потребують трансформації у вигляді прийняття якогось спеціального закону. Це впливає зі змісту ст. 191 федеральної Конституції Швейцарії, відповідно до якої федеральний суд повинен застосовувати міжнародне право, і підпункту з п. 1 ст. 189, що зобов'язує суд розглядати заяви в разі порушення міжнародних договорів. Громадяни можуть звертатися до суду в тому випадку, якщо такі міжнародні норми є самовиконуваними (прямої дії). В іншому разі вони повинні бути точно встановлені і чітко визначені законодавчими органами Швейцарії.

Принцип рівності перед законом (п. 1 ст. 4 РК) закріплений у п. 1 ст. 8 федеральної Конституції. Він гарантує рівність індивідів у всіх державних установах, особливо в поліції і судових органах. На основі цього робиться висновок про те, що будь-яка дискримінація, основана на членстві в національних меншинах, заборонена.

Право кожної особи, яка належить до меншин, на свободу мирних зборів (ст. 7 РК) гарантується ст. 22 Конституції. Ця свобода захищена в Швейцарії також ст. 11 ЄКПЛ та ст. 21 МПГПП. Чисельність учасників зборів, їх тематика, місце і тривалість проведення не регулюються. Це можуть бути регіональні, культурні, політичні збори або ж зустрічі приятелів, які можуть тривати кілька хвилин чи й кілька днів та проходити в громадському або приватному місці. Свобода зборів, як відмічається в державній доповіді, є фундаментальним правом людини, і як таке воно належить кожній фізичній особі, а отже, і кожній особі, що належить до національної меншини. Що стосується обмежень щодо свободи зібрань, то вони повинні бути визначені законом. Збори, що ставлять під загрозу конституційний порядок або відносяться з іноземною державою, можуть бути заборонені чи піддані санкціям.

Свобода асоціацій (ст. 7 РК) гарантується ст. 23 федеральної Конституції. Ця свобода також захищена в Швейцарії ст. 22 МПГПП, ст. 8 МПЕСКП і ст. 11 ЄКПЛ. Свобода асоціацій гарантує кожній людині право утворювати разом з іншими організовану добровільну групу заради досягнення спільних цілей. Це право охоплює створення, добровільне приєднання або неприєднання до такої групи. Як особисте право свобода асоціації належить кожному індивіду, а отже, і кожній особі, що належить до національної меншини.

Право сповідувати свою релігію (ст. 8 РК) гарантоване ст. 15 та 16 Конституції. Як і всі інші фундаментальні права і свободи, свобода сповідувати релігію або дотримуватися певних вірувань надається кожному, а отже, також і представникам меншини. Право на свою релігію або вірування може бути обмежене на підставі його суперечності найважливішим суспільним інтересам.

Право на вільне використання своєї мови приватно і публічно усно чи в письмовій формі (п. 1, 2 ст. 10; ст. 9 РК) також гарантовано Конституцією (ст. 18). Свобода мови – передумова для здійснення інших свобод, які виражаються в таких специфічних свободах, як свобода преси і політичних прав. Свобода мови має подвійну мету: насамперед це розвиток людини і надання кожному можливості виразити себе за допомогою своєї рідної мови, а також і захист мовних меншин. У Швейцарії право використовувати рідну мову вільно і безперешкодно приватно і публічно в усній чи в письмовій формі розцінюється як фундаментальний принцип захисту осіб, що належать до національних меншин. У

дповіді підкреслюється, що використання мови національної меншини є для людей, що належать до неї, одним із основних способів підтвердження та збереження своєї ідентичності. Це є також засобом, за допомогою якого вони можуть реалізувати свою свободу самовираження в будь-якій сфері.

Свобода мови дає індивідам право на її використання в своїх відносинах із державою (державними, адміністративними органами влади). Індивіди можуть звертатися до посадових осіб адміністративних установ конфедерації однією з чотирьох національних (офіційних) мов та отримувати відповідь тією ж мовою. Проте такі установи частіше використовують німецьку мову. Крім того, заяви у федеральний суд можуть бути подані будь-якою з офіційних мов.

Право кожної людини, що належить до національної меншини, вживати своє прізвище та ім'я мовою меншини разом із правом на офіційне визнання таких імен (п. 1 ст. 11 РК) гарантується в Швейцарії з 1907 р. Цивільним кодексом, який передбачає, що людина, чие прізвище оспорується, може звернутися до суду для його визнання. Однак для реєстрації шлюбів, народжень і смертей використовується виключно латинська абетка.

У тих випадках, коли застосування принципів рівності і недискримінації для забезпечення дійсної рівності між індивідами і різними соціальними групами недостатньо, в країні вживаються спеціальні заходи (позитивна дискримінація – п. 2 ст. 6 РК), які на федеральному і кантональному рівні мають певне законодавче забезпечення.

Так дискримінаційні, ворожі дії стосовно представників мовних, етнічних, культурних або релігійних громад або їх загроза караються відповідно до положень кримінального права (як цивільного, так і військового). Такі захисні заходи кваліфікуються як заборона расової дискримінації.

Наприклад, ст. 261–2 Карного кодексу Швейцарії проголошує: "Кожен, хто публічно збурює ненависть або підбурює до дискримінації стосовно особи або групи осіб через їх належність до расової, етнічної або релігійної групи; кожен, хто публічно розповсюджує ідеї, які вочевидь принижують представників расових, етнічних груп чи релігію, або зводить на них наклепи; кожен, хто в тих самих цілях організує або заохочує будь-які дії або бере участь у таких діях; кожен, хто публічно усно чи в письмовій формі, за допомогою зображень, жестів або будь-яких інших засобів висловлює негативне або упереджене ставлення до особи чи групи людей, принижуючи їх гідність особи з огляду на її расу, членство в етнічній групі або сповідання якоїсь релігії, або з тієї самої причини заперечує, гранично применшує або намагається виправдати геноцид чи інші злочини проти людства; кожен, хто відмовляється забезпечити державне обслуговування особи або групи осіб через їх належність до расової, етнічної групи або сповідання якоїсь релігії, буде покараний ув'язненням чи штрафом" [1, с. 49–50].

Пункт с ст. 171 Військового карного кодексу зокрема передбачає, що той, хто публічно збурює ненависть або підбурює до дискримінації стосовно особи або групи осіб через їх членство в расовій, етнічній або релігійній групі; публічно розповсюджує ідеї, які вочевидь принижують представників расової, етнічної групи або релігію, чи зводить на них наклепи; публічно усно чи в письмовій формі, за допомогою зображень, жестів або будь-яких інших засобів висловлює негативне або упереджене ставлення до особи або групи осіб, принижуючи їхню гідність з огляду на расу, членство в етнічній групі або сповідання якоїсь релігії, або з тієї самої причини заперечує, гранично применшує чи намагається виправдати геноцид або інші злочини проти людства, буде покара-

ний ув'язненням або штрафом. Незначна провина тягне за собою застосування дисциплінарної міри покарання.

У Карному кодексі Швейцарії міститься окрема стаття про запобігання злочинів геноциду, яка набула чинності з 15 грудня 2000 р. (федеральний закон від 24 березня 2000 на доповнення до Карного кодексу, Військового карного кодексу і федерального карного процесу). Цією статтею передбачено, що кожний, хто має намір знищити повністю або частково національну, расову, релігійну чи етнічну групи: а) вбиває членів групи або завдає серйозної шкоди їхній фізичній чи розумовій цілісності; б) створює умови, розраховані на цілковите або часткове винищення; в) наказує чинити або чинить дії, скеровані на запобігання дітонародженню в середовищі такої групи; г) насильно передає або примушує передавати дітей з однієї групи людей до іншої, буде покараний довічним ув'язненням або щонайменш ув'язненням терміном на десять років (п. 1 ст. 264).

Комітет міністрів Ради Європи в резолюції ResCMN (2003)13 від 10 грудня 2003 р. про виконання Рамкової конвенції щодо захисту Швейцарією національних меншин вітає здійснені заходи, проте висловив зокрема такі рекомендації: посилити юридичні гарантії стосовно використання мов меншин у відносинах з адміністративною владою на інфракантональному рівні; в галузі освіти владні органи повинні гарантувати врахування потреб осіб, які належать до мовних меншин, у навчанні мовою меншини поза територію її традиційного розселення (особливо це важливо для італомовних і романомовних громадян). Зазначається також, що з особливою обережністю належить ставитися на муніципальному рівні до змін мови навчання в кантоні Граубанден (німецькомовний кантон, значна частина населення якого говорить романською та італійською мовами. – *В. М.*); мають бути вжиті належні заходи, які дозволять кочівникам розвивати суттєві елементи своєї ідентичності. З метою усунення основних труднощів, з якими стикаються ці люди (особливо нагальними є нестача стоянок, місць для зупинок та транзитних ділянок), владі належить ужити подальших заходів, включаючи законодавчі. Крім того, необхідно зміцнити механізми участі кочівників у суспільному житті [3].

Виходячи зі стислого аналізу законодавства, практики і рекомендацій Резолюції Комітету міністрів стосовно захисту національних меншин у Швейцарії, можна констатувати, що, незважаючи на високий рівень захисту прав насамперед мовних меншин, мовні проблеми в цій країні не можна вважати остаточно вирішеними. Так, на кантональному рівні потребу в подальшому урегулюванні має захист франкомовних жителів кантону Берн, німецькомовних жителів кантонів Фрибург та Валіс. Під загрозою зникнення перебувають романська та італійська мови в кантоні Граубанден. Самотньо на місцевому рівні існують романськомовні газета і радіостанція. Отримання повної початкової освіти мовою своєї меншини на практиці обмежене принципом територіальності, тобто визначенням в окремих кантонах певних протегованих національних мов та компетенцією місцевих органів, а не федеральної влади затверджувати навчальні програми.

В удосконаленні має потребу антидискримінаційне законодавство, яке охоплює лише окремі галузі національних правовідносин. Відсутні систематичні статистичні дані про акти дискримінації на ґрунті національної належності, раси, релігії та облік судових рішень у зв'язку з ними, що ускладнює визначення першочергових завдань у цій сфері.

Наявні інституційні і законодавчі заходи не дозволяють належним чином зберігати та розвивати свою культуру і найважливіші елементи ідентичності національної меншини кочівників. Захист прав, самотність і саме існування

національної меншини ромів, офіційно визнаної в країні, потребує спеціального національного законодавства. Необхідно розв'язати проблеми розміщення й обладнання стоянок, маршрутів пересування, розвитку промислів, що історично склались у цій групі, торгівлі, навчання дітей кочівників та їх участі в суспільному і громадському житті країни. Через відверто негативне ставлення офіційної влади до кочівників у минулому жителі країни все ще не сприймають їх як складову швейцарського суспільства. На думку Консультативного комітету РК, ці та деякі інші проблеми захисту національних меншин у Швейцарії потребують на належного врегулювання [4].

1. Report Submitted by Switzerland Pursuant to Article 25, Paragraph 1 of the Framework Convention for the Protection of National Minorities // Council of Europe Doc. ACFC/SR(2001)2.– Strasbourg, 2001. 2. Reservations and declarations to the Framework Convention // Framework Convention for the Protection of National Minorities. Collected Texts. 2nd ed. Treaties and Reports. – Strasbourg, 2001. 3. Resolution ResCMN(2003)13 on the implementation of the Framework Convention for the Protection of National Minorities by Switzerland (adopted by the Committee of Ministers on 10 December 2003 at the 865-th meeting of the Ministers' Deputies) – http://www.coe.int/T/E/human_rights/minorities 4. Advisory Committee on the Framework Convention for the Protection of National Minorities. Opinion on Switzerland, adopted on 20 February 2003 // Collection of Opinions of the Advisory Committee on Framework Convention for the Protection of National Minorities (ACFC) // Council of Europe Doc. ACFC/1/Secr(02)1. – Strasbourg, 2003. – Rev. 4. – Vol. 2.

Надійшла до редколегії 29.11.05

Ю. Капіца, канд. юрид. наук, С. Ступак, доц.

ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ МОВЛЕННЯ, ПУБЛІЧНОГО СПОВІЩЕННЯ ТА КАБЕЛЬНОЇ РЕТРАНСЛЯЦІЇ В ЄВРОПЕЙСЬКОМУ СОЮЗІ

Розглянуто правове регулювання мовлення, публічного сповіщення та кабельної ретрансляції в Європейському Союзі та за багатосторонніми міжнародними угодами. Наведено напрями адаптації законодавства України до законодавства ЄС у зазначеній сфері.

The broadcasting and cable retransmission legislation of the European Union is analysed as well as international treaties in that sphere. The main directions of approximation of Ukrainian legislation to the legislation of the EU were suggested.

Вимоги Угоди про партнерство та співробітництво між Європейськими Співтовариствами та їх державами-членами та Україною щодо приведення законодавства України у сфері інтелектуальної власності до законодавства ЄС зумовлюють інтерес до регулювання мовлення, публічного сповіщення та кабельної ретрансляції в Європейському Союзі, а також актуальність дослідження відповідності законодавства України та ЄС у зазначеній галузі.

Питання охорони в ЄС авторського права та суміжних прав в Україні розглядали В. Дроб'язко, Р. Дроб'язко, О. Коцюба, Т. Давиденко та інші фахівці. Проте спеціально законодавство ЄС щодо мовлення, публічного сповіщення та кабельної ретрансляції досліджено не було, що є метою цієї статті.

Причиною гармонізації законодавства держав-членів ЄС, пов'язаного з телерадіомовленням, став процес розбудови спільного ринку виробництва і розповсюдження програм організацій мовлення. Назріла також проблема ідентифікації європейської індустрії культури в контексті світової індустрії культури, у першу чергу кіновиробництва.

Основою для розвитку законодавства в зазначеній сфері були Бернська конвенція про охорону літературних та художніх творів у редакції 1971 р. та Римська конвенція 1961 про охорону інтересів виконавців, виробників фонограм та організацій мовлення. Проте вказані угоди не врегулювали багатьох питань, пов'язаних із розвитком сучасних технологій. Для держав-членів ЄС була характерна суттєва відмінність у вирішенні зазначених питань.

Позиція, що кабельна передача підпадає під дію авторського права лише в тому разі, якщо така передача призначена для іншої аудиторії, ніж аудиторія зони прямого прийому відповідного ефірного сигналу, ще в 70–80 рр. була відхилена рішеннями Верховного суду Австрії, Апеляційного суду Бельгії, Апеляційного суду Нідерландів, Федерального суду Швейцарії [1]. Але існував й протилежний досвід судових рішень, зокрема Федерального суду ФРН [3].

Постановою Європейської комісії з прав людини було визначено, що авторсько-правові зобов'язання виникають у результаті акту публічного сповіщення незалежно від законності умов публічного доступу до сповіщення з позиції законодавства, що регулює сферу зв'язу

зку і комунікації. Тому, якщо має місце зазначений вище заборонений доступ, також має місце публічне сповіщення з порушенням правових зобов'язань щодо об'єктів авторського права і суміжних прав.

Наприкінці 80-х рр. було розглянуто низку справ щодо супутникової трансляції, яка відбувається з території інших країн. Так, Паризький апеляційний суд 19 грудня 1989 р. визнав трансляцію на територію Франції без дозволу суб'єкта права такою, що завдає шкоди державі, і тому є правопорушенням навіть у випадку, якщо такий дозвіл є необов'язковим згідно із законодавством країни, що подає сигнал. Верховний суд Австрії постановив, що супутникова трансляція, "слід супутника" якої охоплює територію Австрії, не вважається "закордонною" [4]. Ці та інші рішення безперечно впливають на формування положень майбутніх актів ЄС зазначеної сфери правовідносин.

Інше коло питань впливало з можливості індивідуального прийому програм за допомогою приватного обладнання окремими громадянами. Європейською комісією з прав людини було відмічено, що назріла необхідність концептуально поставити в залежність право на індивідуальний прийом сигналу з супутника до більш широкого права – права на одержання інформації, що охороняється відповідно до ст. 10 Європейської конвенції про права людини.

Європейськими організаціями була розгорнута активна діяльність з дослідження та врегулювання вказаних проблем. У 1983–1984 рр. Європейською Радою було прийнято досє № 5 щодо засобів масової інформації, яке присвячено правам на інтелектуальну власність, ВОІВ, ЮНЕСКО та Міжнародним бюро праці – "Коментовані принципи охорони інтересів авторів, виконавців, виробників фонограм і організацій мовлення у зв'язку з кабельним розповсюдженням програм" [2]. У той самий період Європейська комісія опублікувала Зелена книгу "Телебачення без кордонів", що була присвячена розкриттю правових проблем у телевізійному мовленні, у тому числі кабельному телебаченні.

Аналіз законів Австрії, Великобританії, ФРН, Швейцарії, Франції та Бельгії свідчить, що наприкінці 80-х рр. законодавство країн Західної Європи у сфері кабельної ретрансляції розділилося за двома основними питаннями: одне з них стосується творчості "зон обслуговування"